

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร*

Academic Administration of Schools Under Bangborn District Bangkok Metropolitan Administration

บุญลัท สุวรรณเดช (Bounlath Souvandet)**

บุญมี เณรยอด (Boonmee Nenyod)***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและครู ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและจัดทำแผนงานวิชาการ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการประชุมชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน นอกจากนี้บางโรงเรียนยังมีการจัดการศึกษาพิเศษ โดยโรงเรียนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ค้นหา/คัดกรอง/คัดแยก ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม
This article is part of Master of Education degree (Educational Administration), Siam University.

** นักศึกษาปริญญาโทตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม

Graduate student of the Requirements for the Master of Education degree in Educational Administration at Siam University.

*** รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด บัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

Associate Professor Dr.Boonmee Nenyod, Graduate school of Education, Siam University,
bnyod38@hotmail.com

การเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมกันพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ โดยมีแนวทางการวางแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิจัยในชั้นเรียน โดยครูได้ดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยมีการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีการเตรียมการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมในแต่ละด้านครูส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีปัญหา มีเพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้น ที่ครูส่วนใหญ่ตอบว่ามีปัญหา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ซึ่งปัญหาได้แก่ บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ ขาดการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศงานวิชาการ และขาดการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were ; 1) to study state and problems of academic administration of schools under Bangborn district, Bangkok Metropolitan Administration. Population were nine schools under Bangborn district, Bangkok Metropolitan Administration by which data were gathered from school administrators and teachers during the academic year of 2558 total to be 375 in numbers through a questionnaire in the form of multiple choices. Data were analyzed by using frequencies and percentages.

The research findings showed as follows :

The state of academic administration of schools under Bangborn district, Bangkok Metropolitan Administration data showed that every school operated all nine aspects. Which regards to each aspect data revealed that in the academic planning aspect most schools prepared academic information and organized in form of filing system through assigned committee. Which regards to school curriculum management aspect, data showed that most schools enhanced an awareness for their personnel on school curriculum and implementation through school meetings, also supervisory activities were implemented especially classroom visitation and classroom observation. Regarding instructional management aspect, data indicated that most schools enhanced an awareness on child – centered learning activities to

every academic strand through school meeting, students' competencies development activities were also implemented. For the internal supervision aspect, data indicated that most schools encouraged personnel cooperation on an instructional quality and performance improvement thought assigned committee. With regards to measurement and evaluation aspect, most schools provided school system of measurement and evaluation rules and regulations, also operated through assigned committee. For the media, technology, innovation and learning resources development aspect, data showed that most schools assigned teachers in every academic strand to develop instructional Medias in accordance with academic strand, and set a guideline for learning resource center development. With regards to research for educational quality development aspect, data revealed that most schools required all teacher to produce a classroom action research. For the community participation for academic strengthening aspect, data indicated that most schools enhanced an awareness through people in the community, while the educational quality assurance aspect, most schools consecutively improved their academic management system for student's quality development.

With regards to academic administration problems of schools under Bangborn district, Bangkok Metropolitan Administration, data showed that most teachers responded no problem except only one school that most teachers responded there were some problems in academic planning aspect which were lack of academic information network system due to unprepared personnel, and lack of monitoring and evaluation on academic information utilization.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ไขปัญหาเป็น การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงาน การศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบายและการจัดการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาแก่ประชาชน คือ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในทุกระดับและทุกรูปแบบล้วนอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานหลัก คือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษาเป็นที่ยอมรับของทุกคนว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศชาติ คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา หรือการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามระดับและประเภทของการศึกษาตามที่คาดหวังไว้โดยการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมพื้นที่การศึกษา และการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งในสถานศึกษานั้นจะเห็นได้ว่า หัวใจของสถานศึกษานั้นอยู่ที่ การบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อมีการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ (มาตรา 39) ด้วยการที่สถานศึกษาของรัฐยอตนิยมต้องเตรียมความพร้อมในการรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ในเงื่อนไขที่คล้ายกันซึ่งจะนำไปสู่การบริหารและจัดการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคมตลอดจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาของรัฐยอตนิยมต้องจัดทำแผนพัฒนาระยะยาว พัฒนาแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษาของรัฐยอตนิยมให้ชัดเจนว่าจะส่งผลให้สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการตอบสนองภารกิจหลัก ตามนโยบายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นรูปธรรม (เสาวลักษณ์ ยงวานิชจิต 2559:20)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรกและจะต้องให้เวลามากกว่างานด้านอื่นๆโดยมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการให้คำแนะนำร่วมกับคณะครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดการที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆอย่างที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนมากมักจะให้ความสำคัญกับธุรการงานการเงินหรือการก่อสร้างอาคารสถานที่เพราะเป็นงานที่เห็นผลชัดเจนและรวดเร็วให้ความสำคัญกับวิชาการน้อยกว่างานด้านอื่นๆก็จะมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและบริหารแผนงานวิชาการจึงทำให้การบริหารงานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนอกจากนี้ยังพบปัญหาอีกว่าครูที่เข้าสอนไม่ตรงตามวุฒิอัตราครูไม่เพียงพอสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอขาดการนิเทศติดตามผลขาดแนวปฏิบัติในด้านการประเมินผลงานวิชาการขาดการปรับปรุงและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง (พงค์ศักดิ์ จิตสอาด 2560:879-880)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545) ได้กำหนดให้การศึกษายเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างสรรค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 4) และยังได้กำหนดทิศทางให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การทำางชีวิตและการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพื่อให้ช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ร่วมมือกันพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในสังคม (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544)

จากการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นการบริหารงานที่สำคัญ และเป็นหัวใจในการปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการศึกษา งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารการศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2553:1)

งานสำคัญของโรงเรียนคืองานวิชาการ ถ้าหากโรงเรียนดำเนินผิดพลาดทางวิชาการ ก็น่าจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทางตรงข้ามโรงเรียนใดที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินวิชาการ โรงเรียนนั้นก็สมควรที่จะได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจของโรงเรียนได้ผล (อุทัย บุญประเสริฐ. 2538 : 62) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงอยู่เสมอ ๆ โดยผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันใช้ความรู้และแนวคิดที่มีเหตุผลและความถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและมุ่งมั่นในการบริหารงานวิชาการให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพมากขึ้น อันเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน

การบริหารงานวิชาการจะมีมาตรฐานและคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาเป็นผู้กันดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ของตนเองและความร่วมมือของชุมชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งมาตรฐานและคุณภาพของแต่ละโรงเรียนอาจมีผลมากน้อยแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ) ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าสถิติของแต่ละโรงเรียนแยกตามรายวิชา

โรงเรียนในเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร (ได้รับการสอบ O-NET)	รายวิชา/ระดับคุณภาพ							
	ภาษาไทย	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สุขศึกษา และ พลศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี
โรงเรียนบ้านนายเหรียญ	2.00	2.00	1.50	1.50	1.50	2.00	2.00	2.00
บ้านนายผล (แม่บ้านสุวรรณอุบลรัตน์)	2.50	2.50	1.50	2.00	2.00	2.50	2.00	2.50
โรงเรียนบ้านนายสี	2.00	2.00	1.50	1.50	2.00	2.00	2.00	2.50
โรงเรียนวัดบางบอน	2.50	2.50	1.50	1.50	2.00	2.50	2.00	2.50
โรงเรียนพรหมราชบุรีรังสรรค์	2.50	2.50	1.50	1.50	2.00	2.50	2.50	2.50
โรงเรียนสถานีพรหมแดน	2.50	2.50	2.00	1.50	2.00	2.50	2.00	2.50
โรงเรียนวัดนินสุขาราม	2.00	2.00	1.50	1.50	1.50	2.00	2.00	2.00
โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร	2.50	2.50	2.00	2.00	2.00	2.50	2.50	2.50

ในภาพรวมพิจารณาค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกกลุ่มสาระในทุกโรงเรียน ปรากฏว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 และระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 และมีบางกลุ่มสาระในบางโรงเรียนยังอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางบอน ได้มีโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์และคุณภาพการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน สำหรับนักเรียนในเครือข่ายที่ 76 และ 77 ในปี พ.ศ. 2558 ตามนโยบายของ กรุงเทพมหานคร ให้ยกระดับผลสัมฤทธิ์และคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้มีศักยภาพสูงสูมาตรฐานสากลและทัดเทียมกับนานาชาติ สำนักงานการศึกษา จึงได้ตอบสนองเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยกำหนดเป้าหมายให้สถานศึกษายกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งการที่จะดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาการศึกษาอย่างตลอดแนว ทั้งในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ รวมทั้งการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ในส่วนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2555 – 2556 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเร่งดำเนินการช่วยเหลือและพัฒนาให้สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามสภาพปัญหาของสถานศึกษาและผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย

ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาด้านบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาวิจัยการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ที่เกิดขึ้นตามบริบทของแต่ละโรงเรียนว่าเป็นอย่างไร และเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นจึงสมควรทำการวิจัยเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แท้จริง เพื่อนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านประชากรที่เป็นเป้าหมาย คือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้อำนวยการ 9 คน รองผู้อำนวยการ 15 คน ครูจำนวน 351 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 375 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 9 ธันวาคม 2558)

ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้คือมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2554 : 32-33) ที่มีทั้งหมด 9 ด้านดังนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน

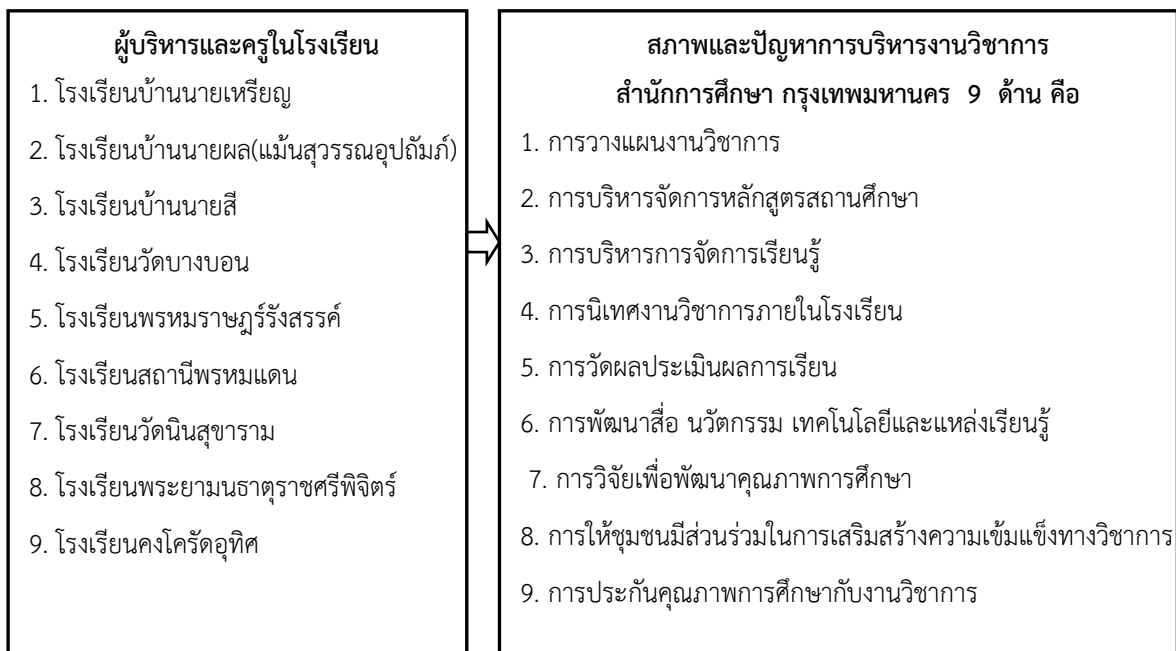
- 1) โรงเรียนบ้านนายเหริยญ
- 2) โรงเรียนบ้านนายผล(แม่ในสุวรรณอุปถัมภ์)
- 3) โรงเรียนบ้านนายสี
- 4) โรงเรียนวัดบางบอน
- 5) โรงเรียนพรหมราชกุฎรังสรรค์

- 6) โรงเรียนสถานีพรหมแดน
- 7) โรงเรียนวัดนินสุขาราม
- 8) โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร
- 9) โรงเรียนคงไคร์ดอทิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการทำวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงได้ยึดแนวคิดการบริหารงานวิชาการของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้เสนอขอบข่ายของการบริหารวิชาการไว้ 9 ด้าน ดังนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ตามตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็น และวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 9 คน รองผู้อำนวยการ 15 คน ครูจำนวน 351 คน รวมทั้งสิ้น 375 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งอาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Form) แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ในประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 9 ด้าน

2. นำข้อมูลมากำหนดกรอบแนวคิด และการตั้งนิยามศัพท์ในการศึกษาวิจัย

3. นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามตามกระบวนการสร้างเครื่องมือโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าหาความเที่ยงตรงสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างไปหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เสร็จแล้วนำมาหาค่า IOC เพื่อพิจารณาเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามให้ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ แล้วนำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาไปปรับปรุงแก้ไขและไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนเพชรเกษม(จตุรสังครามอนุสรณ์) เพื่อดูความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม แล้วนำไปปรับเป็นแบบสอบถามฉบับจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทำตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ขออนุญาตและแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตบางบอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในสังกัด

4.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตบางบอนแนบไปกับแบบสอบถามเพื่อเตรียมส่งไปยังประชากรที่กำหนดไว้

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ประชากรที่กำหนดไว้ และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบสมบูรณ์มาจัดเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมารวบรวมตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลของโรงเรียน วิเคราะห์โดยค่าค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage)

5.2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพวิเคราะห์โดยค่าค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage)

5.3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา วิเคราะห์โดยค่าค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage) โดยวิเคราะห์เป็นรายโรงเรียนและภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ

ในการวางแผนงานวิชาการ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ (f=274, 79.56 %) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานวิชาการ (f=274, 82.58 %) โดยมีการจัดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ (f=274, 72.63 %) มีการให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงานวิชาการแก่บุคลากรและมีการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนงานวิชาการ (f=274, 72.26 %) มีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการและมีการจัดทำแผนงานวิชาการ (f=274, 69.71 %)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการวางแผนงานวิชาการ ได้แก่ ขาดการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศงานวิชาการ (f=274, 9.12 %) บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ (f=274, 7.66 %) และขาดการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ (f=274, 6.20 %)

2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($f=274, 84.31\%$) โดยมีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ($f=274, 86.50\%$) มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน ($f=274, 90.15\%$) มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับรู้แนวทางการตรวจสอบหลักสูตร ($f=274, 86.50\%$) มีการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกผลการประเมินการใช้หลักสูตร ($f=274, 82.12\%$) และผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญและแนวทางการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตร ($f=274, 86.86\%$) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ($f=274, 82.58\%$) จัดให้ครูแต่ละกลุ่มสาระร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรสู่แผนการจัดการเรียนรู้ ($f=274, 84.31\%$) มีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ ($f=274, 87.23\%$) คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันตรวจสอบ ทบทวนผลการใช้หลักสูตรทุกปีการศึกษา ($f=274, 82.48\%$) มีการจัดทำรายงานการตรวจสอบทบทวนหลักสูตร ($f=274, 76.64\%$) มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ($f=274, 81.39\%$)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ขาดการใช้ข้อมูลที่ต้องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($f=274, 7.66\%$) ขาดการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ ($f=274, 7.30\%$) บุคลากรขาดความตระหนักในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($f=274, 5.11\%$) กระบวนการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ($f=274, 5.11\%$) ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ($f=274, 5.84\%$)

3. ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้

ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($f=274, 90.15\%$) โดยมีการประชุมชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($f=274, 84.31\%$) มีการชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ($f=274, 85.04\%$) โดยมีการจัดทำกำหนดโครงการ/กิจกรรมด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($f=274, 82.85\%$) และมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ($f=274, 84.67\%$)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ได้แก่ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำปรึกษา ให้ขวัญกำลังใจ ($f=274, 4.01\%$) ขาดการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($f=274, 3.28\%$)

ในเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ค้นหา/คัดกรอง/คัดแยก ($f=274, 82.12\%$) โดยมีการนำนักเรียนที่คัดกรองแล้วไปทดสอบ IQ และวินิจฉัยความบกพร่อง และมีการประชุม นิเทศผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงาน ($f=274, 55.11\%$ เท่ากัน) และมีการนำผลจากการตรวจจากแพทย์มาเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการศึกษา ($f=274, 52.19\%$) ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ ไม่มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ($f=274, 7.66\%$) ไม่มีการจัดทำแผนการ

สอนเฉพาะบุคคลประจำวัน (IIP) ($f=274$, 7.30 %) ทั้งนี้บางโรงเรียนยังไม่มีการจัดการศึกษาพิเศษ($f=274$, 2.19 %)

4. ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ($f=274$, 87.59 %) โดยมีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ ($f=274$, 85.77 %) และมีการติดตามการดำเนินการนิเทศภายใน ($f=274$, 80.29 %)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ได้แก่ ขาดการจัดทำระบบการนิเทศงานวิชาการ ($f=274$, 2.55 %) และไม่มีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่าง ๆ ($f=274$, 2.19 %)

5. การวัดผลประเมินผลการเรียน

ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ปรากฏว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนทำคือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ($f=274$, 87.96 %) โดยมีการมอบหมายภาระงานของกรรมการแต่ละชุด ($f=274$, 77.74 %)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูขาดการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการวัด และประเมินผลตามที่กำหนด ($f=274$, 2.19 %)

6. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมกันพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ ($f=274$, 86.13 %) โดยมีแนวทางการวางแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ($f=274$, 79.56 %) มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($f=274$, 82.12 %) และมีการจัดทำทะเบียนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ($f=274$, 79.20 %)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ขาดการจัดทำแนวทางการสร้าง พัฒนา และใช้แหล่งการเรียนรู้ ($f=274$, 6.57 %) ขาดการตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม ($f=274$, 6.57 %) และขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สื่อ ($f=274$, 5.11 %)

7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ครูดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ($f=274$, 84.31 %) โดยมีการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ($f=274$, 82.85 %) และมีการให้ความรู้กับครูในการวิจัยในชั้นเรียน ($f=274$, 77.01 %)

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ไม่มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($f=274$, 7.66 %) ขาดการเผยแพร่งานวิจัยในชั้นเรียน ($f=274$, 5.84 %)

8. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ($f=274, 82.85\%$) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ($f=274, 75.18\%$) และมีการวางแผนสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการกับชุมชน ($f=274, 63.87\%$)

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่ ตอบว่า ไม่มีปัญหา

9. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ($f=274, 87.59\%$) โดยมีการดำเนินการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ($f=274, 81.75\%$) และมีการจัดทำรายงานประกันคุณภาพด้านวิชาการประจำปีการศึกษา ($f=274, 75.18\%$)

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับด้านการประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่ ตอบว่า ไม่มีปัญหา

เมื่อเปรียบเทียบแต่ละโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่า ด้านสภาพการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนทุกโรงเรียน ($f=9, 100.00\%$) ทั้งครูและผู้บริหารตอบว่า มีการดำเนินการในทุกด้าน ส่วนปัญหาในการดำเนินการ ปรากฏว่า ทั้งครูและผู้บริหารส่วนใหญ่ ($f=8, 88.88\%$) ตอบว่า ไม่มีปัญหาในทุกด้าน มีเพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้น ที่ทั้งครูและผู้บริหารส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหาด้านการวางแผนงานวิชาการ ซึ่งปัญหาได้แก่ บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ ขาดการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศงานวิชาการ และขาดการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ

อภิปรายผล

จากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนส่วนน้อยที่ระบุว่ามีปัญหา และส่วนใหญ่ที่ระบุว่าไม่มีปัญหา ดังนั้นผู้วิจัยจะขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำแผนงานวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน โดยเฉพาะ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้าสายชั้น มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการวางแผนตัดสินใจกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงมีการสำรวจและจัดทำทะเบียนข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ เพราะข้อมูลสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาและประสบความสำเร็จในงานต่าง ๆ สอดคล้องกับ ประภาวดี สืบสนธิ์ (2543: 8) อ่างใน ฉัตรรัตน์ เชาวลิต (2547: 6) กล่าวว่า สารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับทุก ๆ เรื่องในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การประกอบอาชีพ การดำรงชีพ สารสนเทศมีบทบาทต่อมนุษย์มากเกินกว่าที่มนุษย์ตระหนักถึง การสำเร็จทางด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี การศึกษา อุตสาหกรรม เกิดได้เพราะการนำสาระสนเทศมาใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น สารสนเทศที่ถูกต้องทันสมัยเชื่อถือได้ เหมาะแก่ความสามารถของผู้ใช้ในการนำไปใช้งานจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อยู่ในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น จึงมีกระบวนการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักการบริหารงานวิชาการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานวิชาการ ทำให้บุคลากรมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาผลการดำเนินงานด้านวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่ง รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550: 61-62) ได้กล่าวว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 ระบุว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา” อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งได้มาโดยการแต่งตั้งของผู้บังคับบัญชาเหนือระดับสถานศึกษาขึ้นไปอีกระดับ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา เป็นรองประธาน หัวหน้าหมวดวิชาหรือกลุ่มวิชา เป็นกรรมการ หัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการ หัวหน้าด้านวัดผลและประเมินผล เป็นกรรมการเลขานุการ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จึงได้จัดให้มีคณะกรรมการ อันจะส่งผลสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ

2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงให้ครูได้รับทราบแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งธำรง บัวศรี (2514: 165-195) ได้สรุปชี้ให้เห็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) โครงกาการสอน เช่น การวางโครงการสอนแบบหน่วย (Unit Organization of Instruction, Teaching Unit) ประเภทของหน่วยการสอนมี 2 ประเภท คือ หน่วยรายวิชา (Subject Matter Unit) และหน่วยงานประสบการณ์ (Experience Unit) 2) หน่วยวิทยการ (Resource Unit) เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ครู เช่น เอกสาร คู่มือ และแนวการปฏิบัติต่าง ๆ 3) องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยในการสอน เช่น สถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิธีสอนและวัดผลการศึกษา กิจกรรมร่วมหลักสูตร การแนะนำการจัดและบริหารโรงเรียน เป็นต้น เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วยังมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน แล้วนำมาประเมินผลและรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือแนะนำครูให้เข้าใจและนำไปใช้ได้ถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในทุกกิจกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมี เณรยอด (2529) ที่กล่าวว่า ควรจัดแนะนำและควบคุมดูแลการสอนของครูให้เป็นไปตามหลักสูตร มีการประชุมพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างละเอียด เพื่อการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผลและรายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ทราบจุดเด่นที่ต้องพัฒนาหรือปัญหาที่ต้องแก้ไข เพื่อให้สาธารณชนทราบ และเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร ผลจากการประเมินหลักสูตรนั้นย่อมมีคุณประโยชน์ต่อผู้บริหารและ

ผู้ใช้หลักสูตรตลอดจนประสิทธิภาพของการเรียนการสอน สอดคล้องกับ นิตยา เปลื้องนุช (2555: 105) กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน จากภาพของระบบโรงเรียนที่เกี่ยวข้องไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังกล่าวสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันที่ 25 มิถุนายน 2524 ว่า ลักษณะของการศึกษานั้นมีอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้เรียนอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากการปฏิบัติฝึกฝนประจักษ์ผล และเกิดความคล่องแคล่วชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้จำเป็นต้องกระทำไปด้วยกัน ให้สอดคล้องและอุดหนุนส่งเสริมกันจึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริงพร้อมทั้งความสามารถที่จะนำไปใช้ทำการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้

นอกจากนี้ ยังการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานการศึกษา โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญและแนวทางการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารหลักสูตรถือเป็นหัวใจของการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนได้ให้ความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนา บุคลากรที่สำคัญ เช่น คณะครูในโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนนักเรียน เป็นต้น ซึ่งบทบาทของผู้บริหารจึงควรเอาใจใส่และตระหนักว่าสิ่งที่จะเป็นผลทำให้เกิดการพัฒนาการศึกษา คืองานด้านหลักสูตร ซึ่ง ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 11) อ่างใน บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 13) ได้กล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาระดับต่าง ๆ จะดีหรือไม่ดีสามารถศึกษาได้จากหลักสูตรการศึกษาในระดับนั้น ๆ ของประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนะทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศชาติใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า หลักสูตรสถานศึกษาแม้ว่าจะเป็นหัวใจของการบริหารงานวิชาการ แต่ถ้าวิธีการและกระบวนการ ในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้ว หลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร สอดคล้องกับดั่งที่ นิตยา เปลื้องนุช (2555: 101-102) กล่าวว่า มีคำกล่าวหนึ่งที่มักได้ยินอยู่เสมอคือ แม้เราจะมีหลักสูตรดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้ว หลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร ซึ่งคำกล่าวนี้นี้เป็นหลักยืนยันได้ชัดเจนว่า “วิธีการหรือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน” สิ่งที่ต้องพิจารณาในการนำหลักสูตรไปใช้คือ ใครมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้บ้าง บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่สุดคือ ครูในฐานะผู้นำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียน ซึ่งเป็นการเรียนการสอนโดยตรงแล้ว ความสามารถที่มีในตัวนักเรียน เพื่อนนักเรียน อาจารย์ใหญ่ และการสอนของครู จะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก และถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปอีก ประสิทธิภาพการสอนของครูจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวอาจารย์ใหญ่ การส่งเสริมให้กำลังใจแก่ครู ทัศนคติในอาชีพครู ทัศนคติในการประกอบอาชีพของครูขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวครู ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ และสังคมของครู และการฝึกหัดอบรมจากสถาบันการฝึกหัดครู และท้ายที่สุด การส่งเสริมให้

กำลังใจให้แก่ครูนั้นขึ้นอยู่กับเพื่อน ๆ ครู บรรยากาศของโรงเรียน ซึ่งครูใหญ่ก็เป็นผู้ที่มีบทบาทที่สุดในการสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับโรงเรียน โดยสรุปแล้วสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สำคัญ ๆ นั้น มี 3 ประการคือ การฝึกหัดครูหรือการเตรียมครูประการหนึ่ง อาจารย์ใหญ่ประการหนึ่ง และประการที่สำคัญที่สุดคือตัวครูหรือการสอนของครู หรืออีกนัยหนึ่ง การนำหลักสูตรไปใช้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้ง 3 ประการคือ การเตรียมครู บทบาทของผู้บริหารหรืออาจารย์ใหญ่และการสอนของครู

3. การบริหารการจัดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมชี้แจงนโยบาย/วัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2542 : 24-25) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูในการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่า ครูต้องเตรียมการสอน โดยการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาที่จะสอนให้เข้าใจ ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีการวางแผนการสอน จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเพียงพอให้กับผู้เรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ สังเกตบันทึกพฤติกรรม และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ความสนใจเพิ่มเติมแก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม ตลอดจนเก็บรวบรวมผลงานของผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จนั้นผู้สอนต้องคำนึงถึงผู้เรียน ในด้านความสามารถและความสนใจเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับ สุมิตรรา อังวัฒนกุล (2539: 19) ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ และเจตคติที่ดีให้แก่นักเรียน ดังนั้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกคน ดังที่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 195) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในการดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหา การร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของกิจกรรมที่จะทำ หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การระดมความคิด อันเป็นการกระจายอำนาจและความสัมพันธ์ที่เป็นแนวราบเสมอภาคกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดการศึกษาพิเศษ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ค้นหา/คัดกรอง/คัดแยก สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554: 97) กล่าวว่า การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการเรียนการสอนและบริการที่ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กปัญญาอ่อน เด็กพิการทางกายและสุขภาพ เด็กพิการทางตา ทางหู เด็กที่มีปัญหาทางการพูด เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม รวมทั้งเด็กปัญญาเลิศ

เพื่อให้ได้รับการพัฒนา ส่งเสริมอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษาเพื่อผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษ ให้มีโอกาสเรียนได้เท่าเทียมผู้อื่น โรงเรียนจึงต้องมีกระบวนการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อย่างรวมทั้งมีการจัดการศึกษาพิเศษและเรียนร่วม ซึ่ง กนกพร เจริญฤทธิ์ (2546 : 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนร่วมทุกรูปแบบมีข้อดีต่างกันและจะจัดรูปแบบใดขึ้นอยู่กับสภาพพิจารณาอย่างรอบคอบของหลายฝ่ายได้แก่ ผู้ปกครอง ตัวเด็ก ครู ผู้บริหาร แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องและทุกฝ่ายต้องมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ต้องมีความเชื่ออยู่บนพื้นฐานที่ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมและเสมอภาคกัน อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจผลการวิจัยพบว่า บางสถานศึกษา ยังไม่มีการจัดการศึกษาพิเศษ และไม่มีข้อมูลชัดเจน จึงควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยเร่งด่วน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อใช้ในปรัายต่อไป

4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีหรือกระบวนการที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์ (2529: 177) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการนิเทศการศึกษามากผู้หนึ่ง แม้บางครั้งผู้บริหารอาจไม่ได้นิเทศการศึกษาเลย แต่การที่ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่องานด้านวิชาการอยู่ด้วย จึงต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตน เพื่อให้งานด้านวิชาการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารจะต้องทราบถึงเทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษา โครงการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในนิเทศการศึกษาหรือนำไปดำเนินการจัด ติดตาม และประเมินผลการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตนต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ตามหลักการนิเทศเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน เพราะการจัดการนิเทศการศึกษาจากภายในโรงเรียนมีความสำคัญ และจำเป็น ซึ่งผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียน มีความใกล้ชิด ครูย่อมจะมองเห็นปัญหาและแนวทางการศึกษาที่ได้รับผลดีที่สุด สอดคล้องกับ ขโลมใจ ภิงคารวัฒน์ และอุทัย บุญประเสริฐ (2538: 22) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกอย่างในโรงเรียนซึ่งมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการเฉพาะ เพื่อการสนองจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ ได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีการพัฒนางาน พัฒนาคณะ มีการเสริมสร้างบำรุงขวัญและกำลังใจให้เกิดความภาคภูมิใจ และมั่นใจในการทำงาน

5. การวัดผลประเมินผลการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของโรงเรียน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการเดียวกัน จึงต้องดำเนินงาน และวางแผนไปพร้อม ๆ กันอย่างเป็นระบบการประเมินผลเป็นเพียงการติดตามผลการปฏิบัติ ซึ่งมุ่งวัดการบรรลุถึงความสำเร็จของวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะทราบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด สอดคล้องกับ ระวีวรรณ โพธิ์วัง นางเยาว์ ภูแก้ว อำพร จิตรใจ และบุรชัย ศิริมหาสาร (2548: 103) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ คือการจัดการศึกษาที่บรรลุผลการสร้าง หรือพัฒนาพฤติกรรมความเป็นคนที่สมบูรณ์ทุกด้าน โดย

ทั้งนี้มีความเชื่อว่าการศึกษาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานการศึกษาเอกชน, 2542 หน้า 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการพัฒนาประเทศ เพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดการศึกษา คือการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักสูตร สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากความสำคัญของการจัดการศึกษาดังกล่าว ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจึงตระหนักและให้ความสำคัญต่อภารกิจด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบภารกิจสำคัญนี้ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ครูจึงต้องวัดผลและประเมินผลการศึกษา ว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด เพื่อจะได้แนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้สำหรับครู และข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีคุณภาพ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานคุณภาพของการศึกษา

6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูทุกกลุ่มสาระมีการร่วมกันพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีแนวทางการวางแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 135) กล่าวว่า เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจ แหล่งการเรียนรู้เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องครัว เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ มีอยู่ตามปกติอยู่แล้ว หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยการเรียนรู้อย่างเหมาะสมและเพียงพอให้ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล และสื่อเทคโนโลยีนั้น ควรเน้นตั้งแต่การจัดทำจัดหาจากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยสากล นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังก่อให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้มีพัฒนาการรวดเร็วและเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ ครูดำเนินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนจะเกิดขึ้นหลังจากครูสรุปได้ว่าปัญหาคืออะไร เกิดที่ไหน และมีแนวทางจะแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร กล่าวคือ ครูคิดหาวิธีการแก้ปัญหานั้นได้แล้วนำไปทดลองใช้จนได้ผลแล้วพัฒนาเป็นนวัตกรรม สามารถนำไปเผยแพร่ได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2553: 21) กล่าวว่า การวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อันดีของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสวิพากษ์ อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวทางที่ได้ปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันดีของครูและนักเรียน

8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการสร้างความตระหนักของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เป็นการปลูกฝังชุมชนขึ้นมาบนฐานภูมิปัญญา และการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน ควบคู่ไปกับแนวทางการบริหารการศึกษา เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการบริหารทรัพยากรของโรงเรียนตามสภาพ ความต้องการ ความเชื่อ ตลอดจนรากเหง้าทางวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จึงมีการสร้างความตระหนัก เพื่อทำงานร่วมกันของคนในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550: 198) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ท้องถิ่นนั้น แม้จะถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา แต่ชุมชนและท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตน การศึกษาจึงไม่ใช่อะไรหนึ่งเดียวกับชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและท้องถิ่น ในการศึกษาจำเป็นต้องสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา หากพบว่าระเบียบบางด้านเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสถานศึกษา การปรับโครงสร้างเป็นการปรับระบบภายในการทำงานให้เกิดบรรยากาศเป็นกันเอง อบอุ่น เชื่อเชิญให้ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ให้อยู่ในจุดที่สมดุล สร้างสรรค์ และมีความเสมอภาคกัน และต้องตระหนักว่าใช้เวลานาน และมีความยากลำบาก ดังนั้นจึงไม่ควรใจร้อนหรือคาดหวังเกินความเป็นจริง

9. การประกันคุณภาพศึกษากับงานวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมการด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยให้มีการประกันทั้งการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ผู้วิจัยเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น

การยกระดับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพกระบวนการบริหารการศึกษา สอดคล้องกับ ประเสริฐ สุทธิสิทธิ์ (2545: 108) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามแนวทางและประกาศที่เกี่ยวข้องของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาของไทย สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาระบบกลไกของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันขึ้นโดยเน้นประสิทธิผลของกระบวนการดำเนินงานเป็นสำคัญ มีการพัฒนาระบบเอกสารควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นคู่มือการดำเนินงานและเป็นหลักฐานแสดงประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำการบริหารงานวิชาการตามกรอบการบริหารงานวิชาการของกรุงเทพมหานครทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ กิจกรรมการปรับปรุงชี้แจงกับครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์ในชั้นเรียน จึงเป็นความสมควรอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า มีเพียงโรงเรียนเดียวที่คุณครูส่วนใหญ่ตอบว่า มีปัญหาด้านการวางแผนงานวิชาการ ในด้านการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ ซึ่งปัญหาคือ บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการ จึงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว จึงสมควรอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อมเพื่อป้องกันปัญหาในการปฏิบัติงาน และเป็นการพัฒนาคุณภาพงานอีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครในเขตอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร หรือสังกัดสำนักงานเขตอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในด้านการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกพร เจริญฤทธิ์. (2546). การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมต่อการจัดโครงการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิสติกในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตรรัตน์ เชาวลิต. (2547). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: บริษัท จุฑทอง จำกัด.
- ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ และอุทัย บุญประเสริฐ. (2528). หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองศาสนการพิมพ์.
- ทศนา แชมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปปา. วารสารครุศาสตร์. 24-25
- চারঙ্গ บัวศรี. (2514). ทฤษฎีหลักสูตรภาค 2. พระนคร: มงคลการพิมพ์.
- นิตยา เปลื้องนุช. (2555). การบริหารหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญมี เณรยอด. (2529). งานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: บริษัทแอคทีฟ พรีน จำกัด.
- ประเสริฐ สุทธิสิทธิ์. (2545, กันยายน-ธันวาคม). กระบวนการประกันคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาไทย. วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. 15, หน้า 105-108.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- พงศ์ศักดิ์ จิตสอาด. (2560). การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1-2. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University. 10,1 (มกราคม – เมษายน): 879 - 880.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์. (2529). การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- สำนักปฏิรูปการศึกษา. 2545.พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ระวีวรรณ โพธิ์วัง นงเยาว์ ภูแก้ว อำพร จิตรใจ และบุรชัย ศิริมหาสาคร. (2548). หลักการจัดการศึกษายุคใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1 : สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เสาวลักษณ์ ยงวานิชจิต. (2559). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาของรัฐยอดเยี่ยม. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University. 9,3 (กันยายน – ธันวาคม): 20
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2553). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัย บุญประเสริฐ. 2538. **หลักและแนวทางในการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองการพิมพ์.